

Dziuba, Andrzej Franciszek

"Metabioetica e biomedicina. Sintesi di principi e applicazioni", Javier Lozano Barragan, Città del Vaticano 2005 : [recenzja]

Warszawskie Studia Pastoralne 7, 240-243

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CARDINALE JAVIER LOZANO BARRAGAN, **Metabioetica e biomedicina. Sintesi di principi e applicazioni**, Città del Vaticano 2005, ss. 207 + CD.

Człowiek pozostanie na zawsze najwspanialszym dziełem na ziemi, Nie ma piękniejszego stworzenia, ale jednocześnie i obdarzonego szczególnymi zobowiązaniami oraz wyzwaniem. Wszelkie próby jego pomniejszenia skazane są na niepowodzenie bowiem jest to działanie przede wszystkim przeciwko sobie samemu. Niestety współcześnie, w jakimś niezrozumiałym duchu podejmowane są liczne działania przeciwko ludzkości, a dokładniej przeciwko konkretnemu człowiekowi, najbardziej bezbronnemu, a więc u początku lub kresu swojego ziemskiego życia.

Wielość zagadnień medycznych pozostaje ciągle jednym z najbardziej atrakcyjnych działów współczesnych eksperymentów i odkryć naukowych. Niestety często podejmuje się je z jednoczesną negacją podstawowych zasad etycznych. Wręcz występuje swoisty wyścig w łamaniu tych zasad za cenę sławy czy sukcesu. Jest to wyjątkowy dramat cywilizacyjny, który staje się negacją człowieka.

Oto w Watykanie ukazało się interesujące opracowanie kard. J. Lozano Barragan, które pochyla się nad złożonością szeroko pojętych kwestii medycznych i bioetycznych. Sam podtytuł wskazuje, iż chodzi tutaj o pewną syntezę podstawowych zasad i ich aplikację praktyczną. Zatem ma to być spotkanie teorii z praktyką.

Po dedykacji dla rodziców (s. 3) zamieszczono prezentację pióra kard. Dario Castrillon Hoyos (s. 5–8), notę wstępną samego autora (s. 9–11) oraz spis treści (s. 12–13). Już tutaj trzeba dodać, że jest znaczącym brakiem pominięcie w nim numeracji stron, co czyni z niego mało przydatne narzędzie.

Zasadniczą tematykę otwiera wprowadzenie (s. 16–32). Autor wskazuje na bardzo ogólne myśli dotyczące bioetyki.

Pierwsza część publikacji J. Lozano Barragan poświęcona została metabioetyce (s. 33–133). Podzielona ona została na dwa rozdziały. Pierwszy z nich nosi tytuł: *Bioetyka zamknięta na transcendencję* (s. 33–98). Współcześnie funkcjonuje swoisty nowy paradygmat, który praktycznie kształtuje nowe wartości, a w tym i inne spojrzenie na kwestie życia. Szczególnie dramatycznym wyzwaniem kulturowo-cywilizacyjnym jest postmodernizm – ponowoczesność. Nurt ten propaguje m.in. nihilizm, relatywizm, pseudoreligijność czy swoiście rozumianą tolerancję.

Drugi rozdział tej części opatrzone tytułem: *Bioetyka otwarta na transcendencję* (s. 99–133). W tych nurtach jest miejsce m.in. dla prawa naturalnego, objawienia, pytań o być czy miejsce techniki. Fundamentem jest tutaj otwartość na transcendencję i ona pozwala poprawnie rozeznawać także postugę bioetyki.

Kolejny blok poświęcony został biomedycynie, który jednocześnie stanowi trzeci rozdział całego opracowania I jako taki nosi tytuł: *Niektóre zastosowania praktyczne zasad biomedycyny. Niektóre wskazania Magisterium* (s. 134–196). Autor podejmuje tutaj niektóre szczegółowe zagadnienia, m.in. sztuczne zapłodnienie, klonowanie, przeszczepy, terapie genową czy opiekę paliatywną.

Treściowo prezentowane opracowanie zamyka zakończenie (s. 197–199).

Całość książki zamyka bibliografia (s. 201–207). Została ona podzielona graficznie na nauczanie kościelne oraz literaturę. Ta pierwsza to zwłaszcza nauczanie papieża Jana Pawła II.

Bardzo ciekawym uzupełnieniem książki jest ok. 100 graficznych schematów oraz prób syntetycznych zestawień z zastosowaniem kolorystyki (np. s. 21–23, 149–151, 161–165). Jest zabieg niezwykle udany i znacznie ułatwiający korzystanie z książki bez dogłębnej lektury szerszych fragmentów. Zatem mogą to być jednocześnie odpowiednie wprowadzenia czy syntetyczne zestawienia podsumowujące (por. s. 9).

Autor książki jest wybitnym znawcą problematyki bioetycznej i autorem licznych prac z tego zakresu, np. *Teologia e medicina* (Bologna 2001). Aktualnie pełni funkcję przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia w ramach Kurii Rzymskiej.

Książka powstała jako odpowiedź na zapotrzebowanie sygnalizowane przez biskupów podczas wizyt *ad limina Apostolorum* oraz z różnych kręgów świata medycznego. Autor zauważa, iż jest to także odniesienie się do szeroko rozumianej polityki zdrowotnej różnych państw i organizacji międzynarodowych, która przeżywa wiele punktów granicznych. Chodzi jednocześnie o jasne ukazanie pozycji Kościoła w zakresie problematyki bioetycznej, gdyż wręcz rozeznaje się takie oczekiwanie, nawet pewnych struktur czy organów międzynarodowych (por. s. 9).

Omawiane opracowanie jest ważnym przybliżeniem najnowszej wiedzy z zakresy szeroko pojętej bioetyki, tak w sensie wskazań jak i praktyki medycznej. Podjęto wiele szczegółowych kwestii, i to z zakresu najnowszych osiągnięć w tej dziedzinie. Zatem m.in. kwestie genomu, preembrionu, komórek macierzystych. Autor sugeruje w całej pracy, aby przedstawione problemy metabioetyki miały swe praktyczne przełożenie na poprawne stosowanie biomedycyny.

Wydaje się, że zasadnicze przesłanie opracowania meksykańskiego kardynała to podejmowanie zagadnień najbardziej podstawowych, a więc antropologicznych. Jest to, jak sam wyraźnie wskazuje, antropologia otwarta na transcendencję i umiejętnie wskazująca na błędne założenia antropologii zamkniętej wobec transcendencji. To swoiste dwa bieguny wobec których staje konkretny człowiek. To także konfrontacja przeciwstawnych wartości. Ważnym jest, iż autor podejmuje tę problematykę w formie bardzo komunikatywnej, a jednocześnie nie jest ona banalnie spopularyzowana, co jest zjawiskiem bardzo powszechnym w tej dziedzinie. Zatem powaga samych problemów oraz poważne odniesienie do nich.

Książka kard. J. Lozano Barragan wskazuje, że metabioetyka nie może ograniczać się tylko do tego co rozumowe, ale winna być otwarta na objawienie, na nowy i szerszy krąg poznawczy. Owo przejście od rozumu do objawienia nie jest czymś wymuszonym,

a tylko wejściem na wyższy, bardziej pełniejszy poziom refleksji wokół tych samych spraw nurtujących człowieka. Zatem w praktyce jest to spotkanie człowieka z Bogiem także w metabioetyce. Bóg zaś zawsze jest Bogiem życia a nie śmierci, a współcześnie tak szeroko propagowana jest właśnie „kultura śmierci”.

Prezentowane opracowanie tchnie niezwykle dynamicznym duchem, jak i sama metabioetyka rozumiana w poprawnych kategoriach antropologicznych. Po prostu realia życia przynoszą tutaj ciągle nowe problemy, które m.in. zwiastuje rozwój techniczny wielu dziedzin medycznych. Z drugiej zaś strony staje konfrontacja tych osiągnięć z wymaganiami etycznymi, które nigdy nie powinny pomijać godności człowieka, jako niepowtarzalnej osoby ludzkiej.

Książka kard. J. Lozano Barragan jest znakomitym manifestem na rzecz obrony prawa do życia, godności osoby ludzkiej i podstawowych niezbywalnych praw. Na jej kartach wybrzmiewa swoista walka kulturowa, w specyficznym momencie historycznym. Jakże często odchodzi się tutaj od prawdy człowieka, tak w jego cielesności jak i zdrowiu. Wobec świata medycyny staje przysięga Hipokratesa, która została znacznie wzmocniona kulturą chrześcijańską.

bp Andrzej F. Dziuba